

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ПРАВА, ЕКОНОМІКИ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Кафедра державно-правових дисциплін
ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
магістра
на тему:
«ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ
ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ»

Виконала: студентка II курсу магістратури
спеціальності

081 «Право»

Григоренко О.С.

Керівник: к.ю.н., доц. Серих О.В.

Рецензент: к.ю.н., доц. Згама А.О.

Одеса – 2021 року

АНОТАЦІЯ

Григоренко О.С. Правове регулювання етичної поведінки державного службовця. – На правах рукопису.

Кваліфікаційна робота магістра, спеціальність 081 «Право», Міжнародний гуманітарний університет, Одеса, 2021 рік.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є дослідження є розробка теоретичної моделі етичної поведінки державних службовців.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, основної частини, яка включає три розділи, висновків і списку використаних джерел.

У першому розділі досліджено загальнотеоретичні засади професійної етики державного службовця. Здійснено аналіз розвитку професійної етики державного службовця. Вивчено поняття, сутність, особливості професійної етики державних службовців.

У другому розділі здійснено аналіз нормативно-правового забезпечення етичної поведінки державного службовця. Охарактеризовано національне законодавство та міжнародно-правові акти стосовно етичної поведінки державних службовців.

У третьому розділі досліджено та узагальнено зарубіжних досвід етичної поведінки державних службовців. Виявлено проблеми професійної етики державних службовців та шляхи їх вирішення в Україні.

Ключові слова: етика, професійна етика, професійна етика державного службовця, етична поведінка, державний службовець, правила етичної поведінки.

ANNOTATION

Hryhorenko O.S. Legal regulation of ethical behavior of civil servants.

– *Manuscript.*

Master's thesis, 081 "Law", International humanitarian university, Odessa, 2021.

The purpose of the master's thesis is to development of a theoretical and legal model of ethical behavior of civil servants.

The thesis consists of an introduction, the main part, which includes three sections, conclusions and a list of sources used.

The first section examines the general theoretical principles of professional ethics of civil servants. The analysis of development of professional ethics of the civil servant is made. The concept, essence and features of professional ethics of civil servants are studied.

In the second section the analysis of regulatory support of ethical behavior of the civil servant is made. The national legislation and international legal acts of the ethical behavior of civil servants are described.

The third section examines and summarizes the foreign experience of ethical behavior of civil servants. The problems of professional ethics of civil servants and ways to solve them in Ukraine are published.

Keywords: ethics, professional ethics, professional ethics of a civil servant, ethical behavior, civil servant, rules of ethical behavior.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ.....	7
1.1. Історично-правовий аналіз виникнення, становлення та розвитку професійної етики державного службовця.....	7
1.2. Поняття, сутність, особливості професійної етики державних службовців.....	16
РОЗДІЛ 2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ.....	31
2.1. Національне законодавство щодо регулювання етики державного службовця.....	31
2.2. Міжнародно-правові стандарти етичної поведінки державних службовців.....	58
РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ.....	69
3.1. Зарубіжний досвід щодо удосконалення етичної поведінки державних службовців.....	69
3.2. Проблеми професійної етики державних службовців та шляхи їх вирішення в Україні.....	79
ВИСНОВКИ.....	95
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	101

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб ООН від 23 липня 1996 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_788. (дата звернення: 26.04.2021).
2. Модельний кодекс поведінки державних службовців (додаток до Рекомендацій Комітету Міністрів Ради Європи від 11 травня 2000 №R (2000)10). URL: http://www.dridu.dp.ua/cpk/Lib/7_Zapobigannya%20ta%20protydiya%20proyavam%20korup/Legislation/Legislature/Rekomend_poved_DS.pdf (дата звернення: 26.04.2021).
3. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції *Відомості Верховної Ради України*. 2007. № 49. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16. (дата звернення: 21.04.2021).
4. Статут групи держав по боротьбі з корупцією (GRECO) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_144 (дата звернення: 26.04.2021).
5. Декларація Совета по таможенному сотрудничеству по надлежащему управлению и борьбе с коррупцией на таможене (обновленная декларация Аруша, 2003г.). URL: www.wcoomd.org/-/media/wco/public///ru/pdf/topics/integrity/instruments-and-tools/revised-arusha_declaration_rus.pdf?la=en (дата звернення: 22.04.2021).
6. Лімська декларація від 11 вересня 1997 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998-090> (дата звернення: 22.04.2021).
7. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
8. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 6 липня 2005 р. (в ред. Закону [№ 2147-VIII від 03.10.2017](#) р.). *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36, № 37. Ст. 446; ВВРУ. 2017. № 48. Ст. 436.
9. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. №44-45, №46-47, №48. Ст. 552.

10. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30 червня 1993 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3341-12> (дата звернення: 26.04.2021).
11. Дисциплінарний статут Збройних Сил України: затв. Законом України від 24 березня 1999 року № 551-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 22-23. Ст. 197.
12. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 червня 2001 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 33. Ст. 175.
13. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 4. Ст. 43.
14. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення: Закон України від 7 квітня 2011 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3207-17> (дата звернення: 28.04.2021).
15. Про очищення влади: Закон України від 16 вересня 2014 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 44. Ст. 2041.
16. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49. Ст. 2056.
17. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 40–41. Ст. 379.
18. Про засади запобігання і протидії корупції: Закон України від 7 квітня 2011 року № 3206-VI (втратив чинність). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3206-17> (дата звернення: 21.04.2021).
19. Про правила етичної поведінки: Закон України від 17 травня 2012 р. № 4722-VI. (втратив чинність). *Голос України* від 12.06.2012. № 106.
20. Національна програма боротьби з корупцією: затв. Указом Президента України від 10 квітня 1997 року № 319/97. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/319/97> (дата звернення: 21.04.2021).

21. Деякі питання адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: постанова Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2004 р. № 1365. *Офіційний вісник України*. 2004. № 42. Ст. 2763
22. Концепція реформування системи оплати праці державних службовців та затвердження плану заходів з її реалізації: схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 травня 2020 р. № 622-р. *Урядовий кур'єр* від 26 червня 2020 р. № 120.
23. Правила етичної поведінки державних службовців: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2016 року № 65 (втратила чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/65-2016> (дата звернення: 21.04.2021).
24. Правила етичної поведінки працівників апарату Міністерства юстиції України та його територіальних органів: затв. Наказом Міністерства юстиції України 21 вересня 2017 р. № 2952/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1164-17> (дата звернення: 25.04.2021).
25. Правила етичної поведінки працівників апарату Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України : затв. Наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 12 вересня 2018 р. № 240. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1093-18>. (дата звернення: 21.04.2021)
26. Кодекс професійної етики працівника державної податкової служби України: затв. Наказом ДПА України від 7 лютого 2006 р. № 59 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0059225-06> (дата звернення: 26.04.2021).
27. Про організацію прийому та обслуговування осіб, які звертаються до органів Пенсійного фонду України: Постанова Правління Пенсійного фонду України від 30 липня 2015 р. № 13-1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0991-15> (дата звернення: 27.04.2021).
28. Правила етичної поведінки поліцейських : затв. Наказом МВС України від 9 листопада 2016 р. № 1179. *Офіційний вісник України*. 2017. № 2. С. 522.

29. Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: затв. Наказом Національного агентства України з питань державної служби від 5 серпня 2016 р. № 158. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16> (дата звернення: 09.05.2021).
30. Правила етичної поведінки в органах Державної фіскальної служби: затв. Наказом ДФС України від 3 квітня 2019 р. № 257 URL: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/zakonodavstvo-pro-diyalnis/nakazi-pro-diyalnist/73330.html> (дата звернення: 04.05.2021).
31. Про затвердження Методичних рекомендацій з питань організації роботи з повідомленнями про корупцію, внесеними викривачами, в органах Державної фіскальної служби: Наказ ДФС України від 18 червня 2019 р. № 475. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0475872-19> (дата звернення: 21.04.2021).
32. Правила етичної поведінки в органах Державної податкової служби: затв. Наказом Державної податкової служби України 2 вересня 2019 р. № 52. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0052872-19> (дата звернення: 18.04.2021).
33. Правила етичної поведінки в органах Державної фіскальної служби: затв. Наказом Державної фіскальної служби України від 3 квітня 2019 р. № 257 URL: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/zakonodavstvo-pro-diyalnis/nakazi-pro-diyalnist/73330.html> (дата звернення: 10.04.2021).
34. Кодекс етичної поведінки працівників Національного агентства з питань запобігання корупції: затверджений Рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції 17 травня 2019 року № 1382. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0625-19> (дата звернення: 16.04.2021).
35. Про затвердження Методичних рекомендацій з питань прийняття та розгляду повідомлень про корупцію в органах Державної податкової служби: затв. Наказом ДПС України 3 вересня 2020 р. № 468 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0468912-20> (дата звернення: 21.04.2021).

36. Правила етичної поведінки в Державній митній службі України: затв. Наказом ДМС України від 15 грудня 2020 р. № 577 URL: <https://customs.gov.ua/documents/pro-zatverdzhennia-pravil-etichnoyi-povedinki-v-derzhavnii-mitnii-sluzhbi-ukrayini-155> (дата звернення: 21.04.2021).
37. Про затвердження Кодексу поведінки працівників, до функціональних обов'язків яких належить здійснення управління кордонами: наказ МВС України, МЗС України, Мінфіну України, Держприкордонслужби, ГУ Держслужби України від 05 липня 2011 р., № 330/151/809/434/146. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0922-11> (дата звернення: 23.04.2021).
38. Про питання діяльності комісій з етики та службової дисципліни органів внутрішніх справ: Наказ МВС України від 7 серпня 2013 року № 750 (втратив чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1471-13> (дата звернення: 15.04.2021).
39. Кодекс професійної етики судді, затверджений V з'їздом суддів 24 жовтня 2002 р. *Вісник Верховного Суду України*. 2002. № 5 (33). С. 24.
40. Правила адвокатської етики від 1 жовтня 1999 р.: схвалені ВКК адвокатури. *Юридичний вісник України*. 1999. № 46. 18-24 листопада.
41. Правила поведінки працівника суду: затв. Рішенням Ради суддів України від 6 лютого 2009 р. № 33. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr033414-09> (дата звернення: 21.04.2021).
42. Загальні правила поведінки державного службовця: затв. Наказом Головного управління державної служби України від 23 жовтня 2000 р. № 58 (втратив чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0783-00> (дата звернення: 21.04.2021).
43. Загальні правила поведінки державного службовця: затв. Наказом Головного управління державної служби України від 04.08.2010 р. № 214 (втратив чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1089-10> (дата звернення: 21.04.2021).

44. Баштанник В. В. Формування державної антикорупційної політики в умовах модернізації влади. *Наук. розвідки з держ. та муніцип. упр.* К., 2012. Вип. 1. С. 24-27.
45. Бериславська О.М., Мінаєва В.В. Європейський досвід етизації державної служби та її актуальність для України. *Правові новели.* 2014. № 2. С. 104-108. URL: <http://www.mubip.org.ua/wp-content/uploads/2016/01/241.pdf> (дата звернення: 21.04.2021).
46. Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади : монографія. Х. : Право, 2005. 304 с.
47. Бралатан В.П. Професійна етика: навч. посібник / В.П. Бралатан, І.В. Гуцаленко, Н.Г. Здирко. К. : Центр учбової літератури, 2011. 251 с.
48. Василевська Т.Е. Етика державних службовців і запобігання конфлікту інтересів : навч.- метод. матеріали / Т. Е. Василевська ; уклад. О. М. Руденко. К. : НАДУ, 2013. 76 с.
49. Величко О.О. Методичні рекомендації. Етика поведінки державного службовця / О.О.Величко, Є.О. Шевченко, А.І. Коба. Біляївка: Біляївське міськрайонне управління юстиції в Одеській області, 2013. 36 с.
50. Витко Т. Ю. Службова кар'єра державних службовців в Україні: навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ: ІФОЦППК, 2016. 56 с.
51. Витко Т.Ю. Державний службовець в умовах реформування державного управління в Україні. *Аспекти публічного правління.* 2018. Том 6. №3. С. 39-47. URL: www.aspects.org.ua (дата звернення: 02.05.2021).
52. Войтенко А.Б., Якобчук В.П., Пугачова Н.С. Професійна етика державного службовця в контексті ефективності публічного управління. *Державне управління: вдосконалення та розвиток.* URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2020/38.pdf (дата звернення: 20.04.2021).
53. Гвоздецький В.Д. Оцінювання корупції в Україні: результати та напрями формування громадської думки. Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі : матеріали II Міжнар. наук.- практ. конф.

- (Київ, 8 груд. 2017 р.). [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2017.
54. Гончарук Н.Т., Прудіус Л.В. Модернізація державної служби та управління людськими ресурсами в Україні. *Аспекти публічного правління*. 2018. Том 6. №1-2. С. 42-51. URL: <https://aspects.org.ua> (дата звернення 10.05.2021).
55. Гончарук Н.Т. Модернізація державної служби України на сучасному етапі розвитку / Н. Т. Гончарук, Л. В. Прудіус; за ред. О. В. Покатаєвої. *Право та державне управління: збірник наукових праць*: [у 2-х т.]. Запоріжжя : КПУ, 2017. Т. 2. № 4. С. 191-198.
56. Губська О.А. Особливості моделі проходження державної служби в Німеччині. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Вип. 6. С. 205-208. URL: http://www.nvppp.in.ua/vip/2017/6/tom_3/42.pdf (дата звернення 04.05.2021).
57. Даниленко Ю.С. Правила етичної поведінки державних службовців: поняття і сутність. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»* 2019. № 2. С. 54-63. URL: http://jes.nuoua.od.ua/archive/2_2019/7.pdf (дата звернення 04.05.2021).
58. Даниленко Ю.С. Стан правового регулювання етики поведінки державних службовців в Україні. *Вісник Чернівецького факультету*: зб. наук. праць НУ «ОЮА». Чернівці, 2015. № 4. С. 66–78.
59. Державна служба : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України ; редкол. : Ю.В. Ковбасюк (голова), О.Ю. Оболенський (заст. голови), С.М. Серьогін (заст. голови) [та ін.]. К. ; Одеса : НАДУ, 2012. Т.1. 372 с.
60. Дмитрієв Ю. Корупційні ризики у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави. URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/8207> (дата звернення 04.05.2021).
61. Етика: Навч. посіб. / В.О. Лозовой, М.І. Панов, О.А. Стасевська та ін.; за ред. проф. В.О. Лозового. К.: Юрінком Інтер, 2007. 224 с.

62. Етичні принципи державних службовців Норвегії. Etiske retningslinjer for statstjenesten. URL: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/etiske-retningslinjer-for-statstjenesten/id88164> (дата звернення 04.05.2021).
63. Калюжний Р.А. Окремі аспекти запобігання корупції в системі державної служби України / Калюжний Р.А., Гавловський В.Д., Андрущенко І.К. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2007. Вип. 15. С. 51-59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boz_2007_15_6 (дата звернення 04.05.2021).
64. Кодекс етики посадових осіб та службовців державної адміністрації Чеської Республіки від 9 травня 2012 р. Etický kodex úředníků a zaměstnanců veřejné správy. URL: https://www.cuzzs.cz/userfiles/documents/Legislativa/Eticky_kodex_uredniku_a_zamestnancu_verejne_spravy.pdf (дата звернення 16.04.2021).
65. Комунікативна компетентність державних службовців яка елемент модернізації системи державної служби / Івано-Франківський центр науки, інновацій та інформатизації. Івано-Франківськ: 2012. 154 с.
66. Користін О.Є. Посполітак А.І. Загальні підходи до визначення корупційних злочинів у сфері службової та професійної діяльності працівників органів внутрішніх справ. *Право і суспільство*. 2014. № 2. С. 170-176.
67. Котович Г.В. Етика державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування. Спец.: 281 - Публічне управління та адміністрування : автореф. магістер. роботи на здобуття наук. ступ. магістра публ. упр. Миколаїв, 2019. 14 с. URL: <https://krs.chmnu.edu.ua> (дата звернення 23.04.2021).
68. Куракин А.В. Административно-правовые средства предупреждения и пресечения коррупции в системе государственной службы (история и современность). *Гос-во и право*. 2002. № 9. С. 34-38.
69. Лагодієнко О. Аналіз міжнародних стандартів щодо регулювання професійної етики держслужбовців. *Часопис Парламенту*. 2017. № 4. С. 37–49.

70. Левківський Б.К. Юридична етика та деонтологія: навчально-методичний посібник. К.: СПД Юсип'юк В.Д., 2009. 126 с.
71. Малахов В.А. Етика : курс лекцій : навч. посіб. / В. А. Малахов. 3-тє вид. К. : Либідь, 2001. 384 с.
72. Матеріали практики діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції. URL: <https://nazk.gov.ua> (дата звернення 14.04.2021).
73. Мельник М.І. Корупція - корозія влади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії). К. : Юридична думка, 2004. 400 с.
74. Мельник М.Т. Корупція: сутність, поняття, заходи протидії: монографія. К.: Атака, 2001. 321 с.
75. Мельников В.П. Державна служба в Україні: Історичний досвід. К.: РАГС, 2010. 389 с.
76. Морально-етичні засади розвитку державної служби України: європейський та вітчизняний досвід : наук. Розробка. за заг. та наук. ред. проф. С.М. Серьогіна. К. : НАДУ, 2008. 48 с.
77. Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу» / Ред. кол.: К.О. Ващенко, І.Б. Коліушко, В.П. Тимошук, В.А. Дерезь (відп. ред.). К.: ФОП Москаленко О.М., 2017. 796 с.
78. Норми етики в управлінні: (матеріали укр.-американ. симпоз., м. Київ 24-25 трав. 1994). К.: Ін-т держ. упр. і самоврядування при Кабінеті Міністрів України, 1994. 106 с.
79. Норми та стандарти поведінки державних службовців: методичні матеріали. Харківська обл. держ. адміністрація. Харків, 2020. URL: https://kharkivoda.gov.ua/content/documents/1044/104311/Attaches/etichna_povedinka.pdf (дата звернення 04.05.2021).
80. Основы этики государственной службы. URL: <https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/Z%C3%A1klady-etiky-st%C3%A1tn%C3%AD-slu%C5%BEby-2015.pdf> (дата звернення 19.05.2021).
81. Оплата праці державних службовців. Офіційний веб-сайт Національного агентства України з питань державної служби. URL:

- <https://nads.gov.ua/oplata-praci-derzhavnih-sluzhbovciv> (дата звернення: 09.05.2021).
82. Питання етичних та професійних стандартів державної служби в апараті Верховної Ради України: ситуаційне дослідження URL: https://parlament.org.ua/wp-content/uploads/2018/11/Pitannya_Etichnih_Standartiv_Prew_.pdf (дата звернення 14.04.2021).
83. Побережний В.В. Сутність та причини корупції в органах державної влади. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej12/txts/10pvvodv.pdf> (дата звернення 04.05.2021).
84. Попов Г.В. Міжнародно-правове регулювання взаємодії у сфері запобігання та протидії корупції. *Боротьба з організованою злочинністю: теорія і практика*. 2012. № 1 (27). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boz_2012_1_17 (дата звернення 30.04.2021).
85. Правила етичної поведінки державних службовців (досвід країн Європейського Союзу та США). URL: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/29069.pdf>. (дата звернення: 21.04.2021).
86. Призупинення безвізу: 6 вимог до України. URL: <http://fakty.ictv.ua/ua/ukraine/20171220-v-yes-nagadaly-ukrayini-pro-vymogu-bezviza> (дата звернення 20.04.2021).
87. Професійна етика. Норми професійних ділових відносин. Навчальні матеріали онлайн. URL: http://pidruchniki.com/10280405/menedzhment/profesiyna_etika_normi_profesiynih_dilovih_vidnosin (дата звернення 25.04.2021).
88. Радов Д. Професійна етика державного службовця. Новий колегіум. Організація та управління. 55 с. URL: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/soc_gum/novkol/2011_2/105.pdf (дата звернення 26.04.2021).

- 89.Рудакевич М.І. Професійна етика державних службовців: теорія і практика формування в умовах демократизації державного управління: Моногр. Т.: Видво АСТОН, 2007. 400 с. URL: http://library.wunu.edu.ua/files/EVD/Rydakevych_prof_et_DS.pdf (дата звернення 15.04.2021).
- 90.Серьогін С.М. Мета, завдання та функції державної служби. *Аспекти публічного управління*. № 1 (1) вересень 2013 С. 58-65. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/233892765.pdf> (дата звернення 28.04.2021).
- 91.Серих О.В. Морально-етичні аспекти професійної діяльності працівника митниці. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2013. № 5. С. 75-78.
- 92.Серих О.В. Щодо необхідності прийняття кодексу професійної етики працівників митних органів. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*. 2013. № 18. С. 84-87.
- 93.Співак І.В Упровадження стандартів митної етики та доброчесності як один з основних напрямів розвитку антикорупційної політики держави в митній сфері. С. 269. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. Вип 3 (43). 2019. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/32803/1/VPSP2019-3_267-273.pdf (дата звернення 30.05.2021).
- 94.Суббот А. Участь громадськості в запобіганні та протидії корупції. *Вісн. Нац. акад. прокуратури України*. 2014. № 4. С. 56-62. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnapu_2014_4_11 (дата звернення 30.05.2021).
- 95.Тимченко Н.С. Формування професійно-етичних якостей майбутніх службовців-митників : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук : 13.00.04. Центр. ін-т післядиплом. пед. освіти АПН України. К., 2003. 20 с.
- 96.Требенець Н.І. Публічний виступ: «Професійна етика публічного службовця та запобігання конфлікту інтересів» Сайт спільноти кращих державних службовців. URL: <http://www.kds.org.ua/presentation/trebenets-ni-publichniy->

[vistup-profesijnaetika-publichnogo-sluzhbovtsya-ta-zapobiganny](#) (дата звернення 02.05.2021).

97. Усаченко Л.М. Природа корупції в Україні: суперечності, ризики, проблеми : навч. посіб. / Л. М. Усаченко, В. М. Гурієвська ; Каб. Міністрів України ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України ; Навч.-наук. ін-т післядиплом. освіти. Херсон : Грінь Д. С., 2014. 143 с.
98. Чайка Г.Л. Культура ділового спілкування менеджера : навч. посіб. К. : Знання, 2005. 442 с.
99. Червякова О.Б. Антикорупційні стандарти державної служби. Актуальні питання реалізації нового Закону України «Про державну службу» : тези доп. Всеукр. форуму вчених-адміністративістів, м. Запоріжжя, 21 квіт. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 171–173.
100. Шаблистий В.В. Запобігання зловживанню або перевищенню влади чи службовими повноваженнями в сучасних умовах : метод. реком. / В. В. Шаблистий, Л. М. Макотченко ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В. В. Шаблистого. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2019. 72 с.
101. Янюк Н.В. Актуальні проблеми у регулюванні питань професійної етики публічних службовців. *Вісник Львівського університету*: сер.: Юридична. Львів, 2014. Вип. 59. С. 194–199.
102. Яремін І.І. Аспекти етичних правил поведінки публічних службовців: навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ: ІФОЦППК, 2016. 68 с.
103. Яфонкін А.О. Антикорупційна політика України: проблеми правового забезпечення. *Наук. зап. Х.*, 2010. Спец. вип. С. 113-118.
104. Яцків І.І. Адміністративно-правові засади протидії корупції в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Нац. акад. внутр. справ. К., 2011. 220 с.
105. Bundesbeamten-gesetz: Закон ФРН «Про федеральну цивільну службу» (станом на 21.03.2021 р.). URL: <https://dejure.org/gesetze/BBG> (дата звернення 04.05.2021).
106. Code of Ethics for Government Service. URL: (дата звернення 04.05.2021) <http://www.lexrex.com/enlightened/laws/ethics.htm>.

107. Customs Blueprints. Pathways to modern customs. European Commission. Luxembourg: Office for Official of the European communities. 2007. 89 p.
108. Koop V. Corruption. Parliament. 1998. № 9–10. P. 2.
109. Loi relative à la déontologie et aux droits et obligations des fonctionnaires
URL: <https://www.legifrance.gouv.fr>.
110. Morice A. Corruption loi et society: quelques propositions, 36 Tiers Monde 41, 1995.
111. Staff Regulations of officials and the conditions of employment of other servants of the European Economic Community and the European Atomic Energy Community laid down by Council Regulations No 31 (EEC) and No 11 (EAEC) of 18.12.1961 (OJ 45, 14.6.1962 - Special Edition 1959- 62, November 1972) and the Staff Regulations of officials and the conditions of employment of other servants of the European Coal and Steel Community.